

holland festival '70

programma

48

National Youth Theatre, Londen

Zigger-Zagger

Amsterdam	Stadsschouwburg	4 juli	20.15 uur
Amsterdam	Stadsschouwburg	5 juli	20.15 uur
Scheveningen	Circustheater	6 juli	20.15 uur
Scheveningen	Circustheater	7 juli	20.15 uur

National Youth Theatre, London

Zigger-Zagger

<i>Regie</i>	Michael Croft
<i>Decor-ontwerp</i>	Christopher Lawrence
<i>Belichting</i>	Chris Smith
<i>Algehele leiding</i>	Bruce Houlder
<i>Productieleiding</i>	Alvyn Petterson Barry Pritchard
<i>Voor Holland Festival</i>	
<i>Inspiciënt</i>	Georges Lambrecht
<i>Tribunebouw</i>	Stalenbuissteigers Travhydro, Nederland N.V., Rotterdam
Rolverdeling	
<i>Zigger-Zagger</i>	Russell Henderson
<i>Harry Philton</i>	Ian Redford
<i>Politieman</i>	Kenneth MacDonald
<i>School-tandarts</i>	Albert Welling
<i>Schoolhoofd</i>	Anthony White
<i>Conciërge</i>	Richard Berry
<i>Onderwijzer</i>	Timothy Robinson
<i>Kioskhoudster</i>	Graham Chinn
<i>Moeder van Harry Philton</i>	Frankie Jordan
<i>Oom Albert</i>	Harry Chambers
<i>Edna, zuster van Harry Philton</i>	Marion Schwarz
<i>Les, haar echtgenoot</i>	James Gibson (4, 5 juli) Bruce Houlder (6, 7 juli)
<i>Voorzitter van voetbalclub</i>	Tomasz Dmochowski
<i>Ambtenaar van jeugdwerkbureau</i>	Anthony Wall
<i>Oom Brian</i>	Peter Pousson
<i>Eerste student</i>	David Moran
<i>Tweede student</i>	Reuben Bourne
<i>Derde student</i>	Kerry O'Connell
<i>Vierde student</i>	Jeremy Smith
<i>Sergeant der recrutering</i>	Russell Dixon
<i>Militair arts</i>	Nicholas Jones
<i>Eerste brieflezer</i>	Richard Tomlin
<i>Tweede brieflezer</i>	Richard O'Brien
<i>Eerste man</i>	Mark Irvine
<i>Tweede man</i>	Martyn Auty
<i>Oude soldaat</i>	Alfred Molina
<i>Oude man</i>	Geoffrey Baggott
<i>Rechter</i>	Edward Wilson
<i>Jeugdclubleider</i>	James Gibson (6, 7 juli) Bruce Houlder (4, 5 juli)
<i>Sandra</i>	Jennifer Galloway
<i>Glenis</i>	Sarah Douglas
<i>Stanley</i>	Christopher Hunter
<i>Vincent</i>	Gerald Ashby
<i>Dominee</i>	Martyn John
<i>Eerste leerjongen</i>	Alan Peaford
<i>Tweede leerjongen</i>	Russell Thorpe
<i>Derde leerjongen</i>	Steven Richards

holland festival '70

Tribunebezoekers

Supporters

Politie

EHBO-ers

Reserves

David Akehurst, Leslie Allen,
Clive Anderson, Stevan Andrews
David Beckham, Colin Bell,
David Bird, Mark Bisset,
Oswald Bullock,
Richard Coe, Christopher Cregan,
Alan Crutcher, Philip Davies,
Juliet Deal, Michael Delicata,
Gregory Dunn, Spencer Gates,
Gavin Harding, Simon Harries,
Christopher Hollands,
Anthony Ions, Norman Jones,
David Kitchen, Roy Lamb,
Leslie Lamont, Martin Lealand,
Andrew Lover, Earl Lucas,
Peter Mantle, Michael O'Brien,
Kevin O'Shea,
Alvyn Petterson, Barry Pritchard,
Richard Ruck, Robert Sharpe,
Edwin Shirley, Christopher Smith,
Tony Spooner, David Stoddart,
Vivienne Vermes, Helen Ward,
Paul Washford, Joanne Watkins,
David Webster, Charles Wegner.

The National Youth Theatre of Great Britain

Beschermheer

The Earl of Snowdon

President

Sir Ralph Richardson

Vice-presidenten

Sir John Gielgud, Sir Michael
Redgrave, Glen Byam Shaw

Directeur

Michael Croft

Zakelijk leider

Paul Hill

Er is één pauze van 15 minuten

Vóór de voorstelling hoort u fragmenten van de radioreportage van de voetbalwedstrijd tegen Celtic, waarmee Feijenoord op 6 mei 1970 in Milaan de Europa-cup veroverde. U hoort de stemmen van Theo Koomen en Wim Hoogendoorn op de plaat, die de N.V. Gramfoonplatenmaatschappij CNR in Leiden van deze reportage uitbracht.

Amsterdam	Stadsschouwburg	4 juli	20.15 uur
Amsterdam	Stadsschouwburg	5 juli	20.15 uur
Scheveningen	Circustheater	6 juli	20.15 uur
Scheveningen	Circustheater	7 juli	20.15 uur

Het stuk

'Zigger-Zagger' is een snelle en satirische reeks van 39 sketches en songs zich afspelend op en voor een voetbaltribune die het toneel domineert. De hoofdfiguur is Harry Philton, fanatiek supporter van de plaatselijke voetbalvereniging The City die zijn leven bepaalt. Hij wordt een willig en kritiekloos slachtoffer van de manipulator Zigger-Zagger, de aanvoerder van de supportersclub die minstens zo belangrijk is als de spelers in het veld.

De handeling

Harry en Zigger zijn net van school gekomen en staan op het punt hun intree te doen in het 'grote leven'. Harry heeft geen idee over zijn toekomst en vraagt Zigger wat hij moet doen. Zigger zegt dat hij zich nergens druk over moet maken zolang hij maar genoeg geld heeft om op zijn gemak het wel en wee van de plaatselijke voetbalclub op de voet te kunnen volgen. Harry vindt dat een uitstekende gedachte, die hij spoedig elke zaterdagmiddag bevestigd ziet op de tribune van het voetbalveld.

Harry z'n zuster en haar man (Edna en Les), bij wie Harry inwoont, binden hem op het hart dat hij een goede betrekking moet zoeken met vastigheid voor de toekomst. Harry wordt 't moe van het ene vervelende baantje in het andere verzeild te raken en heeft een gesprek met de ambtenaar-jeugd zaken van het arbeidsbureau. Hij komt er gauw achter dat hij weinig te bieden heeft als vijftienjarige jongen zonder diploma's of vakkennis. Achter z'n broek gezeten door Les en Edna blijft hij van de ene baan in de andere sukkelen. Dan wordt hij aangetrokken door het avontuur van een militaire loopbaan. Hij wil maken dat hij erbij komt, maar wordt tot zijn teleurstelling afgewezen op medische gronden.

Voetbal is en blijft de belangrijkste interesse die Harry heeft en twee keer komen hij en Zigger op het matje bij de politierechter wegens gepleegde baldadigheden als er weer 'ns een overwinning van hun ploeg moest worden gevierd.

Op een avond kort na hun tweede rechtszaak zetten Harry en Zigger, belust op 'n rel, de Jeugdclub op stelten maar zij worden op straat gezet door een jeugtleider die goed thuis is in experimentele jeugdpsychologie en de techniek van het man-tegen-man-gevecht.

Buiten op straat komt Harry Sandra tegen, een meisje dat lid is van de jeugdclub. Harry vindt Sandra erg aardig en al gauw heeft hij de mond vol over alle genoegens die een toegewijde voetbal-fan beleeft. Sandra spreekt met hem af de volgende zaterdag met hem mee naar de wedstrijd te gaan. Net als Harry vindt zij het machtig om de opwinding op de tribune mee te maken en weldra worden zij onderling verbonden door een bijna heilige verering voor de heldendaden van 'hun' elftal. Harry wordt verliefd op Sandra en gaat weer op zoek naar een betere baan met voldoende vooruitzichten om met haar te kunnen trouwen.

Al spoedig komt Harry er tot zijn verdriet achter dat Sandra 'n oogje heeft laten vallen op Vincent, de heldhaftige midvoor van de ploeg. Niet zonder reden wordt hij jaloers en achterdochtig. Dit conflict bereikt een hoogtepunt als Sandra alleen maar met Vincent danst op een dansavond van de supportersclub. Harry is zo wanhopig dat hij Sandra kwijt zal raken dat hij Edna en Les om raad vraagt. Het is weer het oude liedje: ze vinden dat hij nu 'ns

Zigger-Zagger

van zijn voetbalmanie af moet raken en zich op een goede betrekking moet storten.

Verslagen en van streek neemt Harry genoeg met een baan als leerjongen die hij met tegenzin aanpakt. De lichten doven nadat Harry door de andere leerjongens is ontgroend en het voetbal heeft afgezworen.

National Youth Theatre

Een kleinere productie van het National Youth Theatre of Great Britain, 'Little Malcolm and his struggle against the Eunuchs' van David Halliwell, werd enkele jaren geleden in de regie van Michael Croft met veel succes in het Holland Festival opgevoerd. Deze 'beroepsvoorstelling' met zeer getalenteerde ex-leden van het jeugdtheater was een van de vele activiteiten die het NYT in zijn veertienjarig bestaan heeft ontplooid. Vooral in de laatste tijd is het NYT een geducht toneelbedrijf dat verscheidene groepen tegelijk in Engeland en op het Europees vasteland aan het werk zet. Sinds 1959 hebben twaalf NYT-groepen in Europa gespeeld; vijf grote producties werden door de BBC-televisie uitgezonden.

Het repertoire bestaat zowel uit onmisbare Shakespeare-klassieken (van 'Macbeth' tot 'Midzomernachtsdroom') als uit de eigentijdse, maatschappelijk-geëngageerde stukken van Peter Terson en andere hedendaagse Engelse schrijvers, die veelal door middel van een opdracht speciaal voor het NYT aan het werk worden gezet.

Het National Youth Theatre is gegroeid uit schoolvoorstellingen die Michael Croft, zelf afkomstig uit het beroepstoneel, in de jaren 1950-1955 regisseerde. De jongeren waarmee hij werkte waren zo enthousiast dat zij aandrongen op de vorming van een nationaal jeugdtheater dat zijn leden uit alle delen van Engeland zou aantrekken.

Na vier subsidieeloze jaren kreeg het NYT in 1960 vaste voet aan de grond, maar tien jaar later, in 1970, wacht Michael Croft nog steeds op een goed eigen theater, waarvoor men nu hoopt op het Shaw-theater aan Euston Road. Intussen speelt het NYT op alle mogelijke plaatsen, waaronder het bekende Round House en het Jeanette Cochrane-theater in Londen.

Een nieuwe vaste behuizing zou de vorming van een permanent klein jong beroepsgezelschap mogelijk maken. Het National Youth Theatre heeft in de loop der jaren, hoewel het niet de primaire doelstelling was, een aantal voortreffelijke beroepsspelers opgeleverd. De selectie is dan ook nog steeds streng. Van de vierduizend kandidaten die zich per seizoen uit geheel Engeland aanmelden, worden er tijdens audities in zes steden zo'n vijfhonderd uitgekozen die het beloofde (theater)land in Londen bereiken. De helft van dit legioen komt op de planken, de andere helft krijgt werk achter de schermen. De volwassen beroepsstaf van het NYT is tot het uiterste beperkt.

Hoewel het NYT in Nederland in het Nederlands Jeugdtheater navolging gevonden heeft – onder auspiciën van de sectie Jeugd en Toneel van het Nederlands Centrum voor het Amateurtoneel – is een toneel-operatie op de schaal van het NYT buiten Engeland nauwelijks denkbaar. In Londen is het heel gewoon om 'Macbeth' onder regie van Michael Croft door negentienjarigen te zien spelen – en dat in een dictie die de grote Engelse Shakespeare-traditie geenszins verloochent. (Deze 'Macbeth'-voorstelling kan binnen afzienbare tijd in Nederland worden verwacht.)

De schrijver: Peter Terson

Het National Youth Theatre of Great Britain en zijn karakteristieke aanvoerder Michael Croft zijn goede bekenden in Nederland, maar het heeft enige tijd geduurd eer de voorstelling kon worden vertoond die in Engeland en Duitsland grote faam oogstte: het massa-spektakel 'Zigger-Zagger'. Nu, in het Holland Festival 1970, is 't er dan van gekomen.

De 'voetbal-opera' 'Zigger-Zagger' werd een jaar eerder geschreven dan Gerben Hellinga's 'Ajax-Feijenoord' dat een verdiend artistiek succes behaalde bij Toneelgroep Centrum. De overeenkomst tussen beide stukken is overigens maar betrekkelijk. Bij Peter Terson is de voetbaltribune het 'schouw-toneel' van gebeurtenissen in een breder maatschappelijk perspectief; bij Hellinga ging het om voetbal en zijn supporters als zodanig. Voetbalverruwing en sportverdwazing zijn bij Terson geen anecdotes van de sportpagina maar emotionele signalen uit de moderne Engelse konsumptie-maatschappij.

Peter Terson is een thans 39-jarige leraar die opgroeide in een industriestreek in Noord-Engeland. Hoewel hij ook voor andere toneelgezelschappen en andere media heeft geschreven, staat hij als toneelschrijver in voortdurende verbinding met het National Youth Theatre. Zijn stuk over de fabrieksjeugd van Yorkshire, 'The Apprentices', wordt dit jaar door twee Duitse toneelgezelschappen opgevoerd. Bij opvoering in Nederland zou 'De leerjongens' een welsprekende aanvulling zijn op het nu alom gehoorde pleidooi voor meer (levens)vorming voor de werkende jeugd.

Terson's derde stuk voor het National Youth Theatre, 'Fuzz', ging over het jeugdig protest op vele terreinen. In dit wat lossier geconstrueerde en met spreekwoorden overladen tijdsbeeld over de botsing tussen jeugd en Establishment waagde Terson het om – de educatieve doelstellingen van het

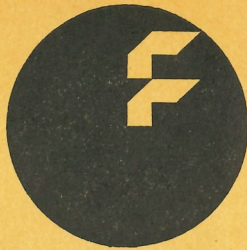
jeugdtheater volgend – zozeer alle zijden van het vraagstuk te belichten, dat zijn eigen standpunt onduidelijk werd en het verwijt uitlokte dat de schrijver het in de grond meer eens was met de gevestigde samenleving dan met de protestjeugd. ('Fuzz' wordt in september in het festival van Berlijn opgevoerd.)

In elk geval bereikte Peter Terson weer wat hem met al zijn stukken voor ogen stond: de jonge spelers van het National Youth Theatre via het theater te confronteren met zichzelf en met hun eigen maatschappelijke bewustwording. Dit alles op een onvergelykbare, typisch-Engelse wijze waarin vrijmoedigheid, 'fair play' en een onstuiterbare toneeldrift tot resultaten leiden, die in geen enkel opzicht overeenkomen met de gangbare producten van het amateurtoneel. Het stuk over voetbal-hysterie 'Zigger-Zagger' is inmiddels ook door andere toneelgroepen in Duitsland en België opgevoerd. Het zal samen met twee andere stukken van Peter Terson in boekvorm in de Penguin-serie uitkomen. Het laatste stuk dat Terson schreef is getiteld 'The Whitby Lifeboat Disaster 1861'.

H. de W.

Croft over Terson

Ik ontmoette Peter Terson voor het eerst in november 1966 tijdens een kille grijze avond in Worcester waar, met enige overdrijving, sprake was van een 'festival of the arts'. Het was er buitengewoon vervelend tot Terson aan kwam zetten in een oude Austin-bestelwagen. Geneigd tot grapjes, zonder eerbied voor de verheven kunsten brak hij door de culturele defensies en pretenties heen en veranderde hij de hele atmosfeer.

Toen ik hem beter leerde kennen als vaste schrijver van het toneelgezelschap van Stoke-on-Trent en zijn stukken had gelezen, leek hij mij een ideale dramaturg voor het National Youth Theatre. Maar zou hij interesse hebben? Onze korte speelseizoenen van slechts enkele weken tijdens de schoolvakanties bieden een schrijver niet veel uitzicht op een redelijke financiële beloning voor alle moeite die het kost om speciaal voor ons een stuk te schrijven. Ik ging met hem praten.

Twee maanden later had ik de eerste versie voor me van 'Zigger-Zagger'. Het basisidee – een portret van een 'voetbalgek' – trok me dadelijk aan. Dit zou de eerste keer zijn dat het Engelse toneel aandacht zou besteden aan de wereld van de voetbalsport. Ik vond voetbal allesbehalve verouderd of burgerlijk, tegen Terson in die zijn twijfels had omdat hij voetbal persoonlijk 'square' vond. Toen ik in de jaren dertig als jongen opgroeide in Manchester was ik bezeten van de voetbal-mystiek. Toentertijd was The City de grote ploeg, zoals Manchester United nu is. Matt Busby was rechtshalf bij City. Frank Swift was de grote keeper – ik ken alle namen nog uit mijn hoofd. Terson had wat aanmoediging nodig, maar het ging hem niet op de eerste plaats om de voetbalsport maar om de leegte en banaliteit die zoveel jongens te wachten staat die direct na de lagere school in een vervelend baantje in het arbeidsproces belanden, zonder te weten waarom. De tweede versie van het stuk zag er goed uit, maar we waren nog niet uit de enscenering. Terson dacht aan een 'koor', maar ik was bang dat dit de actie zou vertragen. Op een avond terugrijdend uit Stoke kreeg ik het idee het hele stuk te plaatsen voor een afgestampte voetbaltribune. Maar ook dat stuitte aanvankelijk op twijfels. Zou het voor het publiek niet vervelend zijn steeds tegen dit menselijk achterdoek aan te moeten kijken, en voor de spelers om avond aan avond passief op de tribuneplanken te zitten?

Terson wist me te overtuigen van het tegendeel als ik er maar in zou slagen leven in die tribune-brouwerij te krijgen. Tot het laatst toe bouwde hij met zijn pen aan de scenes, de songs, aan alles wat je hoort in en rond het stadion. Hij is wel een van de vruchtbaarste toneelschrijvers die we in Engeland hebben. Zijn kasten en laden puilen uit van de heel of half voltooide manuscripten en als hij 't heeft' ramt hij dialogen op papier met de snelheid van een telex.

Bij de repetities was de tribune een grote bron van inspiratie en de hele voetbal-situatie een voortdurende stimulans. We maakten een vrijelijk gebruik van voetballiederen niet alleen, maar ook van allerlei andere nationale liederen, hymnen en psalmen. Iets uit de 'Messias' bijvoorbeeld onderstreepte Terson's kritiek op de mode-gevoelige dominee en 'Jeruzalem' deed het contrast uitkomen tussen de grootse visie op Engeland in dit lied en het deprimerende Engeland van Harry Philton. Om dat extra-duidelijk te maken gooide het koor 't er met een enorm vuur uit. Al even ironisch was het scanderen van Eng-land, Eng-land aan het slot, de slagzin die je in Wembley kon horen toen de mannen van Ramsey de wereldbeker hadden gewonnen.

Sommigen zeiden later dat Terson zich paternalistisch had opgesteld tegenover de arbeidende klasse. Deze humorloze kritiek is er volkomen naast. Terson gebruikt doelbewust de caricatuur, maar deze heeft niet een individu of klasse tot mikpunt maar zijn sociale en politieke conditie.

Michael Croft